Opetus- ja kulttuuriministeriö 5.11.2015
Eduskunta
Valtionvarainvaliokunta, Sivistys- ja tiedejaosto

Täydennys 5.11.2015
/ HE 30/2015 vp / Asiantuntijapyyntö 23.10.2015
Teema: Nuorten tukemiseen, nuorisotakuun kehittämiseen sekä mm. etsivän nuorisotyön vahvistamiseen liittyvät toimenpiteet ja resurssien riittävyys

Hallitusohjelmassa vuosille 2015 – 2019 nuorisotakuun kärkihankkeelle, jonka tavoitteena on tukea nuorten elämänhallintaa, opintopolkujen rakentumista ja työllistymistä, syventää yhteistyötä nuorten tukemisessa ja koota hyvät toimintatavat hyödynnettäväksi valtakunnallisesti, on varattu 10 milj. hallituskaudelle.

Hallitusohjelmassa vuosille 2011 - 2015 nuorisotakuun kärkihankkeelle myönnettiin määrärahoista 60 milj. euroa/vuosi vuosille 2012 - 2016. Lisäksi hallituskauden kuluessa tehtiin määrärahalisäyksiä nuorisotakuuta edistäviin toimenpiteisiin.

Kansallisesti Nuorisotakuu on voimassa vielä vuosina 2016 ja 2017 oppisopimuskoulutuksen ja työpaikalla tapahtuvaa oppimista edistävien koulutusmuotojen osalta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sektorin nuorten tukemiseen, nuorisotakuun kehittämiseen sekä mm. etsivän nuorisotyön vahvistamiseen liittyvät toimenpiteet 2015 - 2019

Hallituksen toimintasuunnitelmassa strategiset tavoitteet konkretisoituvat kärkihankkeissa, jotka toteutetaan kärkihankerahoituksen, valtion talousarvion sekä muun rahoituksen avulla. ”Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan” on yksi kärkihankkeista. Nuorisotakuun lähtökohtana on tukea alle 29-vuotiaita nuoria koulutukseen ja työhön ja yhdistää nuorille suunnatut palvelut yhdeksi, tiiviiksi kokonaisuudeksi osaksi eri viranomaisten perustoimintaa ja –palveluita. Nuorille suunnattujen palvelujen vaikuttavuutta, riittävyyttä ja saavutettavuutta seurataan ja arvioidaan ja tehdään tarpeen mukaan aloitteita lainsäädännön kehittämiseksi ja palvelujen joustavoittamiseksi.

Nuorisotakuumallia kehitetään yhteisötakuun suuntaan niin, että nuori saisi tarvitsemansa tuen yhdeltä taholta. Jotta nuorella olisi käytössään yhteisön tuki, vahvistetaan etsivää nuorisotyötä, syvennetään yhteistyötä viranomaisten, elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen välillä ja kootaan hyvät nuorten tukemisen toimintamallit käytettäväksi koko Suomessa.

Kaikille peruskoulun päättäville nuorille taataan koulutuspaikka ja tuetaan nuorten opintopolkujen rakentumista ja työllistymistä.

Lisäksi vahvistetaan nuorten sosiaali- ja terveyspalveluja, mielenterveyspalveluja sekä taataan kuntoutusta tarvitsevalle nuorelle kuntoutuspaikka. Näihin palveluihin kehitetään ryhmä- ja yhteisötoimintoja sekä yksilövalmennusta, jotka vahvistavat erityisesti nuorten toimintakykyä ja psykososiaalisia voimavaroja.

Nuorten työllistymistä tuetaan yksilöllisen ohjauksen, valmennuksen ja osaamisen arvioinnin palveluilla, työnetsijätoiminnalla ja kehittämällä nuorten palkkatukea ja Sanssi -korttimallia. Yrittäjiksi aikoville järjestetään nuorten yrittäjyyspajoja. Nuorille kehitetään digitalisoituja ohjauspalveluja.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sektorin nuorten tukemiseen, nuorisotakuun kehittämiseen sekä mm. etsivän nuorisotyön vahvistamiseen liittyvät resurssit 2015 - 2019

Vuosien 2011- 2015 määrärahataso nuorisotakuun OKM rahoitusosuuden osalta on alkuperäisen vuonna 2011 päätetyn kehyksen mukaisesti 32 milj. euroa/vuosi ja loppuosa 28 milj. euroa/vuosi on TEM -rahoitusosuutta. OKM osuudesta esitettiin ammatillisen peruskoulutuksen paikkojen lisäämiseen 17 milj. euroa, oppisopimuskoulutuksen korotettuun koulutuskorvaukseen 5 milj. euroa, vapaan sivistystyön toimenpiteisiin 2 milj. euroa ja lisäksi etsivän nuorisotyön toimenpiteisiin 8 milj. euroa

Ammatillisen koulutuksen lisäämiseen alueilla kuntien rahoitusosuus on lisäksi noin 23 milj. euroa /vuosi.

Koulutustakuu
Koulutustakuun toteuttamiseksi vuosina 2013 – 2016 koskevassa valtiontalouden kehyspäätöksessä lisättiin ammatilliseen koulutukseen määrärahaa kehyskauden ajan keskimäärin 17 milj. euroa/vuosi opiskelijapaikkojen lisäämiseksi pääkaupunkiseudulle ja muihin kasvukeskuksiin. Vuonna 2016 käytössä yht. 17 milj. euroa.

Osana nuorisotakuun toimia opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti toimenpideohjelman nuorten työssä oppimisen ja oppisopimuskoulutuksen uudistamiseksi. Nuorten oppisopimuskoulutukseen ja oppilaitosmuotoisen ja oppisopimuskoulutuksen yhdistelmiin kohdennetut lisäresurssit ovat vuonna 2016 yht. 23,7 milj. euroa ja vuonna 2017 23,7 milj. euroa.

Vapaan sivistystyön toimenpiteisiin vuonna 2016 yht. 2 milj. euroa.

Lisäksi nuorisotakuun toteuttamiseen varattiin erillinen määräraha nuorten aikuisten osaamisohjelman 2013 - 2016 toteuttamiseen yhteensä 131 milj. euroa. Näitä määrärahoja esitettiin käytettäväksi 1. ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen lisäämiseen, 2. oppisopimuskoulutuksena suoritettavan ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen lisäämiseen ja 3. aikuisten ohjaus- ja neuvontapalvelujen vahvistamiseen. Nuorten aikuisten osaamisohjelman erillisten määrärahojen käyttö tapahtuu useana vuotena. Määrärahaa on käytössä vuosina 2016 yht. 52 milj. euroa, 2017 yht. 15,2 milj. euroa ja 2018 yht. 5 milj. euroa.

Uuden hallitusohjelman kärkihankerahoituksesta Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan yleissivistävän koulutuksen erityistoimenpiteisiin varataan rahoitusta vuonna 2016 yht. 0,4 milj. euroa, vuonna 2017 yht. 0,3 milj. euroa ja vuonna 2018 yht. 0,3 milj. euroa.

Valtion rahoitusosuus koulutustakuuseen -vuonna 2016 on yhteensä 95,1 milj. euroa. Vuonna 2017 edellä todetun mukaista määräaikaista koulutustakuu rahoitusta on käytössä yht. 39,2 milj. euroa ja vuonna 2018 yht. 5,3 milj. euroa.

Nuorisotoimi
Nuorisotakuun nuorisotoimen rahoitukseen varattiin 8 milj./vuosi vuosille 2013 – 2016, vuoden 2016 talousarvioesityksestä tämä lisäpanostus on kuitenkin vähennetty. Nuorten työpajatoiminnan rahoitus vähenee vuodesta 2015 (13 milj.) vuoteen 2016 (11,5 milj.) yhteensä 1,5 milj. euroa. Etsivän nuorisotyön rahoitus vähenee vuodesta 2015 (14 milj.) vuoteen 2016 (11 milj.) yhteensä 3,0 milj. Leikkaus etsivässä nuorisotyössä on tarkoitus kohdentaa niin että 1,5 milj. kehittämishankkeisiin katetaan muualta veikkausvoittovaroista ja 1,5 milj. vähennetään avustuksista kuntiin.

Nuorisotoimen rahoitus vuonna 2016 yhteensä 22,5 milj. euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisotakuun rahoitus yhteensä 117,6 milj. euroa.

Lisäksi hallitusohjelman kärkihankkeen Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan määrärahaa käytetään vuonna 2016 nuorten sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen (mielenterveys ja kuntoutus) (STM) 1,5 milj. euroa.

Etsivän nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta ovat ennalta ehkäisevää monialaista työllisyys-, koulutus-, sosiaali- ja kuntoutuspalveluihin liittyvää toimintaa

Etsivä nuorisotyö tavoitti vuonna 2014 yhteensä 16 740 nuorta. Etsivän nuorisotyöntekijöitä on yhteensä 494 henkilöä, joista osa työskenteli osa-aikaisesti, htv-määrä yhteensä 419. Etsivää nuorisotyötä tehdään lähes kaikissa Manner-Suomen kunnissa (291 kuntaa).

Opetus- ja kulttuuriministeriö varasi vuonna 2015 aluehallintovirastojen käyttöön 14 milj. euroa, josta 13,2 milj. euroa etsivään nuorisotyöhön ja 0,8 milj. euroa etsivän nuorisotyön kehittämiseen.

Nuoret tulevat etsivään nuorisotyöhön oppilaitosten (34 %), sosiaali- ja terveystoimen (14 %), nuorisotyön (8 %), TE-hallinnon (6 %), puolustusvoimien, kutsuntojen tai siviilipalvelukeskuksen (5 %), lähipiirin (8 %) kautta tai hakeutuvat suoraan (16 %).

Nuoret on ohjattu opintopolulle (25,5 %), työhön liittyvään toimenpiteeseen (29,7 %), liikunta- ja nuorisopalveluihin (5,1 %), mielenterveys-, päihde- tai sosiaali- ja terveyspalveluihin (16,7 %) tai muihin toimenpiteisiin esim. asumispalveluihin (23 %).

Nuorten työpajatoimintaan osallistui vuona 2014 yhteensä 14 200 alle 29-vuotiasta nuorta. Nuorten työpajatoimintaa on 281 kunnassa. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti vuonna 2015 aluehallintovirastojen käyttöön 13 milj. euroa nuorten työpaja toimintaan.

Noin kuudella prosentilla nuorten työpajatoimintaan osallistuvista oli vuonna 2014 äidinkielenään joku muu kuin suomen, ruotsin tai saamenkieli. Nuoret tulevat nuorten työpajatoimintaan oppilaitosten (7,1 %), sosiaali- ja terveystoimen (26 %), TE-hallinnon (46,5 %), muun viranomaisen (3 %), lähipiiri (9,5 %) kautta tai hakeutuvat suoraan (9%).

Nuoret sijoittuvat työpajajakson jälkeen koulutukseen (26,6 %), työelämään (11 %), muuhun ohjattuun toimintaan (9,7 %) tai muuhun esim. perhevapaa (6,2 %), työttömäksi jää 18 %, pajajakso on katkennut 9 %. Sijoittumisesta ei ole tietoa 19 %.

Nuorisotakuu kärkihanke 2013 - 2015	**2013**	**2014**	**2015**	**Yht.**
Koulutustakuu				
Ammatillisen koulutuksen lisäys	17	17	17	51
Työnantajien koulutuskorvaus korotus	5	5	5	15
Maahanmuut. nuoret opiskelumaksut	2	2	2	6
Koulutustakuu yhteensä	**24**	**24**	**24**	**72**
Nuorisotoimi				
Etsivä nuorisotyö	8	8	8	24
Nuorisotoimi yhteensä	**8**	**8**	**8**	**24**
Työllistämistä edistävät toimet				
Ura-ohjauksen henkilöstöresurssi	3	3	3	10
Uravalmennus	1	1	1	3
Maahanmuut. nuoret tp-koulutus	1	1	1	3
Työnhakukoulutus	2	2	2	6
Sanssikortti	9	9	9	27
Työhönvalmennus	2	2	2	6
Ammatillinen työvoimakoulutus	4	4	4	12
Yrittäjyyskoulutus	5	5	5	15
Muut toimenpiteet	0,7	0,7	0,7	2
Työllist. edistävät toimet yhteensä	**28**	**28**	**28**	**84**
Sosiaali- ja terveyspalvelut				
Sosiaali- ja terveyspalvelut	**0**	**0**	**0**	**0**
Nuorisotakuu yhteensä	**60**	**60**	**60**	**180**
Erilliset määrärahat				
Nuorten aikuisten osaamisohjelma NAO	27	52	52	131
Ammattilliseen kuntoutus KELA		2,3	2,3	4,6

Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan kärkihanke 2016-2018	**2016**	**2017**	**2018**	**Yht.**
Koulutustakuu				
Ammatillisen koulutuksen lisäys	17			
Työnantajien koulutuskorvaus korotus	5			
Maahanmuut. nuoret opiskelumaksut	2			
Kärkihankerah. joustavan perusopetuksen kehittämiseen	0,4	0,3	0,3	1
Koulutustakuu yhteensä	**22**	**0**	**0**	**22**
Nuorisotoimi				
Kärkihankerah.Etsivä nuorisotyö	2	1,5	1,5	5
Nuorisotoimi yhteensä	**2**	**1,5**	**1,5**	**5**
Työllistämistä edistävät toimet				
Työll.edistävät toimet yhteensä	**0**	**0**	**0**	**0**
Kärkihankerah. sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen	1,5	1,5	1	4
Sosiaali- ja terveyspalvelut	**1,5**	**1,5**	**1**	**4**
	25,5	**3**	**2,5**	**31**

Valtion talousarviokehys	**2016**	**2017**	**2018**	**Yht.**
Koulutustakuu				
Työssä oppimisuudistus (mom.29.30.32)	23,7	23,7		47,4
NAO	52	15,2	5	72,2
Koulutustakuu yhteensä	**75,7**	**38,9**	**5**	**120**
Nuorisotoimi				
etsivä nuorisotyö (mom.29.91.51)	2	2	2	
sosiaalinen vahvistaminen (29.91.50)	7	7	7	
Nuorten työpajatoiminta	11,5	11,5	11,5	
Nuorisotoimi yhteensä	**20,5**	**20,5**	**20,5**	